

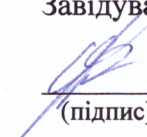

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
адміністрування
Кафедра менеджменту та адміністрування

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСНОВИ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА

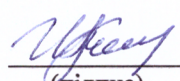
ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

(підпис) О.М. Руденко
(прізвище та ініціали)

«26» серпня 2025 р.

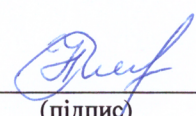
Розробник (-и): Косач І.А., д.е.н., проф.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування

Протокол від «26» 08 2025 р. № 12

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Н.В. Шаkun
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну

Тип дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	1 рік, 2 семестр ОПП «Аналітика суспільно-політичних процесів», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Викладач (-і)	Косач Ірина Анатоліївна, д.е.н., проф.
Профайл викладача (-ів)	https://pumo.stu.cn.ua/member/kosach-iryna-anatoliyivna/
Контакти викладача	+380666542779 irish_kos@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Програма курсу «Основи академічного письма» призначена для базової підготовки здобувачів вищої освіти. Цей курс має на меті формування академічної культури, академічної грамотності, навичок академічного письма, необхідних для успішного провадження науково-дослідницької та науково-навчальної роботи в закладі вищої освіти, озброює необхідними знаннями щодо особливостей академічної комунікації.

Предметом навчальної дисципліни є теорія і методологія підготовки якісних текстів для оприлюднення отриманих наукових результатів або проектів пропозицій майбутніх досліджень з подальшим залученням фінансування. Оперування мовними засобами наукового стилю та формування академічної культури є запорукою успішної дослідницької роботи та майбутньої кар'єри.

3. Мета та завдання курсу. Метою викладання навчальної дисципліни є формування академічної культури, академічної грамотності, необхідних для успішного провадження науково-дослідницької та науково-навчальної роботи в університеті.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- оволодіння теоретичною базою з питань дотримання академічної доброчесності;
- формування вмінь щодо запобігання проявів академічної недоброчесності під час написання наукових робіт та навчального процесу;
- формування знань щодо особливостей та принципів академічної доброчесності;
- оволодіння інструментами з підготовки та оприлюдненні результатів власних наукових досліджень;
- формування навичок роботи з науковими джерелами та коректного посилання на них;
- засвоєння інформації про правила академічної культури та академічного письма.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути або розширити загальні (ЗК) та спеціальні (фахові) (СК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК10. Здатність працювати автономно.

СК6. Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

СК12. Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності.

4. Результати навчання.

Під час вивчення дисципліни здобувач має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПРН), передбачені освітньою програмою:

ПРН5. Спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації

ПРН10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури

ПРН14. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері професійної діяльності або навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни ЗВО повинен **знати**:

- Різновиди плагіату та правила його запобігання;
- Вимоги до написання наукових текстів та їх структури;
- Правила цитування та покликання;
- Етичні правила і норми, що стосуються вимог академічної доброчесності

ЗВО повинен **вміти**:

- Визначати форми і функції академічної комунікації;
- Користуватись базами даних наукової інформації;
- Здійснювати бібліографічний пошук та укладати бібліографію;
- Писати академічні тексти із використанням правил цитування;
- Презентувати результати наукових досліджень.

5. Пререквізити. Передумовами для вивчення дисципліни є базові знання зі шкільного курсу «Українська мова».

6. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16

Семінарські (практичні) заняття	14
Самостійна робота	60
Всього кредитів (годин)	3 (90 годин)

Форма проведення занять – лекційні, семінарські (практичні), самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів.

7. Тематика курсу.

Модуль І. Формування академічної культури студента

Тема 1. Засади сучасної вищої освіти.

Університет від класичного до сучасного. Концепції класичного університету. Покликання університету через поєднання освіти, науки і культури. Основні засади європейської вищої освіти. Університет як корпорація; корпоративна етика; партнерство «студент – викладач», «студент – студент», «студент – адміністрація».

Тема 2. Академічна доброчесність та її порушення.

Академічна культура й етика у вищій освіті. Інтелектуальна свобода. Доброчесність викладача та адміністрації як передумова доброчесності студента. Academic Integrity. Бухарестська декларація етичних принципів вищої освіти у Європі: основні положення.

Основні прояви академічної нечесності. Методи запобігання академічної нечесності; моральний осуд. Західний досвід покарання за нечесність. Професійні кодекси честі як транслятори фундаментальних моральних принципів в усі сфери професійної діяльності.

Тема 3. Формування академічної культури на засадах інтелектуальної власності.

Інтелектуальна власність. Авторське право. Відкритий доступ до знань. Еволюція авторського права. Моделі авторського права. Нормативно-правова база, що регулює авторське право в Україні. Інтелектуальна власність у постіндустріальному й інформаційному суспільстві. Діяльність Всесвітньої організації інтелектуальної власності

(ВОІВ). Міжнародні договори із забезпечення авторського права, чинні на території України. Різноманіття об'єктів авторського права. Можливості й правила використання інтелектуальної власності. Концепція «суспільного надбання».

Тема 4. Плагіат як прояв академічної нечесності.

Поняття плагіату. Еволюція поняття. Визначення плагіату в Законі України «Про вищу освіту». Причини розповсюдження плагіату. Університетські положення про запобігання плагіату. Плагіат у цифровому світі. Різноманіття видів плагіату інформацію. Формування академічної культури через ознайомлення студентів із поняттям інтелектуальної власності, основними правилами використання оригінальних текстів, цитування і оформлення покликань як основний превентивний засіб недопущення плагіату. Виявлення плагіату, антиплагіатні програми.

Досвід України, Західних країн та провідних міжнародних видань. Нормативна база та організаційні засади боротьби з академічною не доброчесністю. Поєднання з кримінальним та трудовим законодавством. Класифікація категорії Scientific misconduct. Плагіат та піратство: причини та методи боротьби з цими явищами. Різниця у академічній та юридичній трактовці поняття плагіату.

Модуль ІІ. Наукове мовлення студента

Тема 5. Особливості сучасного наукового стилю.

Стилі сучасної української мови. Мовні засоби наукового стилю. Форми наукового стилю. Специфіка наукової лексики. Фахова мова та її інструменти. Культура наукового мовлення.

Усне наукове мовлення. Правила публічного виступу. Вимоги до презентацій. Вміння тримати контакт з аудиторією. Застосування риторичного інструментарію, засобів емоційного впливу й переконання. Мистецтво слухати. Основні відмінності наукової статті та доповіді. Структура за типом «піщаного годинника», або «zoom-in, zoom-out» та технології заволодіння уваги слухача. Особливості висновків доповіді. Таргетування аудиторії та унікальність кожної доповіді. Жорсткий регламент. Контакт з аудиторією. Відмінність подання графічного та числового матеріалу. Дизайн слайдів. Питання та відповіді на них. Особливості портротної доповіді: дизайн постера та характер спілкування на стендовій доповіді.

Тема 6. Писемне наукове мовлення.

Основні жанри писемного наукового мовлення. Монографія. Наукова стаття. Тези. Анотація. Реферат. Ессе. Дипломна робота. Курсова робота. Вимоги до оформлення студентських наукових робіт та типові помилки.

Вимоги оригінальності, чіткості, новизни. Структурування тексту. Композиція наукового тексту. Типи логічного порядку наукових текстів.

Модуль III. Робота з літературними джерелами

Тема 7. Цитування.

Правила цитування й оформлення покликань. Цитата. Збереження особливостей авторського написання при цитуванні (орфографія, пунктуація, виділення тощо). Бібліографічне посилання. Національні правила оформлення бібліографічних посилань (чинний ДСТУ 8302:2015 Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання). Міжнародні стилі оформлення бібліографічних посилань, особливості використання.

Тема 8. Бібліографічний пошук.

Бібліографічний пошук. Укладання бібліографії дослідницької роботи. Каталоги. Бібліографія. Пошук інформації. Робота з каталогами бібліотек. Робота з онлайн- каталогами; онлайн-каталоги українських (у тому числі університетських) бібліотек. Міжнародні онлайн-ресурси (безкоштовні та передплачені).

Пошук інформації в Інтернеті. Наукометричні бази даних (*Scopus*, *Web of Science* та інші). Сервіси для полегшення укладання бібліографії, бібліографічні менеджери.

Реферативні бази даних та їх можливості для пошуку та аналізу установ, авторів, журналів і публікацій, RG: Основні функції, недоліки та переваги, вбудовані рейтинги, пошук партнерів та робочих місць; Google Scholar: пошук наукової інформації, бібліотека та внутрішні наукометричні дані. Scopus: Можливості пошуку, облікові записи статті, автора та установ. Керування індивідуальними профілями у Scopus, Google Scholar, Researcher ID, OrcID. Перспективи розвитку таких ресурсів.

Теми лекційних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Засади сучасної вищої освіти	2
2	Академічна доброчесність та її порушення	2
3	Формування академічної культури на засадах інтелектуальної власності	2
4	Плагіат як прояв академічної нечесності.	2
5	Особливості сучасного наукового стилю	2
6	Писемне наукове мовлення	2
7	Цитування	2
8	Бібліографічний пошук	2
Разом		16

Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Засади сучасної вищої освіти	2
2	Академічна доброчесність та її порушення	2
3	Формування академічної культури на засадах інтелектуальної власності	2
4	Плагіат як прояв академічної нечесності.	2
5	Особливості сучасного наукового стилю.	2
6	Цитування	2
7	Бібліографічний пошук	2
Разом		14

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Засади сучасної вищої освіти	7
2	Академічна доброчесність та її порушення	8

3	Формування академічної культури на засадах інтелектуальної власності	7
4	Плагіат як прояв академічної нечесності.	8
5	Особливості сучасного наукового стилю.	7
6	Цитування	8
7	Бібліографічний пошук	7
8	Зарубіжний досвід боротьби з академічним плагіатом	8
Разом		60

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	<i>Активна участь в роботі впродовж семестру (виконання тематичних завдань, виконання індивідуальних практичних завдань) /залік - 60/40</i>
Вимоги до РГР, КР, КП тощо	<i>Оцінюється за 100-бальною шкалою</i>
Практичні (лабораторні) заняття	<i>Підготовка усних відповідей з лекційного матеріалу, відповідь на питання самостійного опрацювання, виконання практичних завдань</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	<i>Наявність конспекту лекцій, активність протягом навчального семестру, мінімальна кількість балів 21.</i>

Поточний контроль – до 60 балів, в тому числі: практичні заняття – до 50 балів, підсумковий модульний контроль – до 10 балів.

Семестровий контроль у вигляді заліку проводиться під час сесії у вигляді тестування (максимум 40 балів). Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до оцінки за залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточний контроль

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів за видами робіт	
	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	Повнота та своєчасність виконання завдань
Змістовний модуль 1.	0...5	0...10
Змістовний модуль 2.	0...5	0...15
Змістовний модуль 3.	0...5	0...10
Підсумкова поточна оцінка за семестр	15	35

Підсумковий модульний контроль

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів
Змістовний модуль 1. Тестові завдання	0...3
Змістовний модуль 2. Тестові завдання	0...4
Змістовний модуль 3. Тестові завдання	0...3

Підсумкова семестрова оцінка

Види робіт	Кількість балів
Поточний контроль	0...50
Підсумковий модульний контроль	0...10
Залік	0...40
Разом	0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Обладнання та програмне забезпечення. Для проведення лекційних та семінарських (практичних) занять можуть використовуватися мультимедійний проектор, ноутбук, система відеоконференцв'язку Microsoft Teams (для дистанційного або змішаного навчання), навчальна платформа Moodle.

10. Політики курсу. Обов'язкова активна участь в обговоренні проблемних питань, участь у всіх видах контролю.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів, він не допускається до складання заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»». Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання заліку всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний залік складається з двома теоретичними та одним практичним питаннями.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять очно у відповідності до затвердженого розкладу, крім випадків карантину (коли заняття проводяться дистанційно через Інтернет), а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл. Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика дедлайнів

Максимальна оцінка за невчасно здані роботи оцінюється за рівнем E. Виключенням може бути наявність поважних причин несвоечасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом тощо).

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю

балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, винаходи, патенти, авторські свідоцтва за напрямами курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні лабораторних, контрольних та розрахунково-графічних робіт (КР/КП) (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»](#)». Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

11. Рекомендована література.

Базова.

1. Фундаментальні цінності академічної доброчесності. Переклад з англійської. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні – SAIUP. URL:https://academicintegrity.org/wpcontent/uploads/2019/04/Fundamental_Values_version_in_Ukrainian.pdf

2. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – 169 с.

3. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова – К.; Таксон, 2016. – 234 с.

4. Академічна культура українського студентства: основні чинники формування та розвитку // Східноукраїнський Фонд соціальних досліджень. URL: http://fond.sociology.kharkov.ua/images/docs/academ_cult/material.pdf

5. Косач І., Мазун Р. Інформаційно-комунікаційні аспекти стратегічного маркетингу в управлінні інноваційним розвитком підприємств на засадах доброчесного партнерства. *Наукові перспективи*. 2025. №8(62). С.555-565. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-8\(62\)-555-565](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-8(62)-555-565)

6. Косач І.А., Трейтак А.В. Управління інтелектуальною власністю в умовах інноваційного розвитку на засадах концепції академічної доброчесності. *Наукові перспективи*. 2025. №9 (63). С.228-239. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-9\(63\)-228-238](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-9(63)-228-238)

7. Косач І.А., Трейтак А.В. Система публічного управління інтелектуальною власністю: регіональний аспект. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. №12(40). С.100-109.

8. Косач І.А. Запобігання корупції в органах державної влади в контексті економічної безпеки. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022, № 2, Том 2. С.236-241.

9. Основи академічного письма: конспект лекцій для студентів усіх спеціальностей. Уклад.: М.Г.Маковій, О.М.Жовнір, І.Ю.Репіна, Л.Ф.Плотникова. Київ -Тернопіль: КНУБА-Ф-ОП Шпак В.Б., 2023. 61 с.

10. Ревуцька С.К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо» / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. українознавства; уклад. С.К. Ревуцька. – Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2018. – 81 с.

11. Колоїз Ж. В. Основи академічного письма : навч. посіб. 2-ге вид., доповн. і перероб. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2024. 143 с.

12. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. – К., 2016. – 61 с.

13. Академічна доброчесність: практичний досвід : зб. наук. праць / гол. ред. Л. Г. Білий. Хмельницький : Вид-во МАУП, 2023. Вип. 4. 125 с.

Допоміжні джерела.

1. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету /Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики»; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. К.:

Таксон, 2016. 234 с. URL: https://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf

2. Гужва О.О. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників». URL: http://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/PDF/books_ac-gr.pdf

3. Косач І.А., Бондарець Р.С. Проблема забезпечення академічної доброчесності при підготовці спеціалістів у сфері публічного управління. Синергія науки та освіти в сучасному світі: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / Міжнародний гуманітарний дослідницький центр (Житомир, 12 листопада 2024 р). Research Europe, 2024. С.116-118.

4. Іщенко О., Черниш А. Есе як пріоритетний жанр академічного письма. Філологічні трактати. 2022. Т. 14. № 2. С. 49–56.

5. Зелінська Н. В. Зберігаючи красу наукового пошуку (алгоритм оцінювання та редагування наукових текстів). Обрії друкарства. 2020. № 1 (8). URL : <http://horizons.vpi.kpi.ua/article/view/190090/193798>

6. Козолуп М., Комар Р. Навчання академічного письма у вищій школі : теоретико-методологічні засади. Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. Т. 2. № 29. С. 220–225

Законодавчі та нормативно-правові акти.

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

2. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5 вересня 2017 р.). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/glyusariy.pdf>

3. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/2018/10/25/recomendatsii.pdf>

Інформаційні ресурси.

1. Система дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка». Курс: Основи академічного письма <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=2882>

2. Законодавство України. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

3. Нормативні акти України. URL: <http://www.nau.ua>

4. Офіційний сайт бібліотеки ім. В. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>